

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับ การประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้าน ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษารวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิจัย โดยวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาในแขนงวิชาทัศนศิลป์ และจากเอกสาร ตำรา บทความจากวารสาร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ในด้าน ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะทุกคน ของวิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศ
จำนวนทั้งสิ้น 150 คน
2. นักศึกษา ที่มีคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู และเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และศิลปะไทย) วิชาใดวิชาหนึ่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 วิชา จำนวน 11 วิทยาลัย ที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 245 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยสรุปวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาในแขนงวิชาทัศนศิลป์และจากเอกสาร ตำรา บทความจากวารสาร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ เพื่อหาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ โดยอาศัยข้อมูลจาก

2.1 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาในแขนงวิชาทัศนศิลป์และจากเอกสาร ตำรา บทความจากวารสาร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

2.2 หลักการประเมินผลศิลปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 4 หัวข้อ คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน (เจริญ คำยัง อ้างถึงใน สมใจ สิทธิชัย, 2536)

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยข้อคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ที่ใช้ในวิทยาลัยครู

3. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นแบบเจาะจงเลือกอาจารย์ที่เป็นตัวแทนของสถาบันในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตกและภาคใต้ สถาบันละ 1 ท่าน และเป็นผู้ที่มีการสอนแขนงวิชาทัศนศิลป์มากกว่า 5 ปี ดังรายนามต่อไปนี้

3.1 อาจารย์สุชาติ ปรามไพรี อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครู เชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา จังหวัดเชียงใหม่

3.2 อาจารย์ ไสว แก้วกล้า หัวหน้าภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ สหวิทยาลัยอีสานใต้ จังหวัดบุรีรัมย์

3.3 อาจารย์ออบอวน หกสุวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูเพชรบุรี สหวิทยาลัยทวารวดี จังหวัดเพชรบุรี

3.4 อาจารย์ระวี โอภิชากร อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูสงขลา
สหวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

3.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ ภิญญาวณิชกะ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา สหวิทยาลัยศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.6 อาจารย์ มธุรา จึงอยู่สุข หัวหน้าภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

4. ดำเนินการสัมภาษณ์ โดย

4.1 ติดต่อนัดหมายผู้จะให้สัมภาษณ์เพื่อขอนัดเวลาและสถานที่ ที่จะทำการสัมภาษณ์

4.2 สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

5. สรุปผลการสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการสรุปผล เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ โดยใช้เกณฑ์ความเห็นพ้องกัน 80 % สำหรับข้อความที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นพ้องกันว่ามีความสำคัญตั้งแต่ 80 % ขึ้นไป ถือว่าข้อความนั้นใช้ได้ เพื่อนำมารวบรวมเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

6. ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ในวิทยาลัยครู โดยอาศัยข้อมูลจากผลของการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนแขนงวิชาทัศนศิลป์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ใน 4 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน

7. การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

7.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง

7.2 นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหา การสื่อความหมายและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยใช้เกณฑ์พิจารณา 3 ใน 5 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวมีคุณสมบัติทางด้านการ

วัดและประเมินผล ทางด้านศิลปศึกษาและศิลป์ และ การเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษา
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้แก่

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดและประเมินผล

-อาจารย์จรัญ คำยัง นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษาและศิลป์

1. รองศาสตราจารย์ กาจกร สุนพงษ์ศรี อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครู

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พีระพงษ์ กุลนิศาล อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิพนธ์ ทวีกาญจน์ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา สหวิทยาลัยศรีอยุธยา

7.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบ
ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม เช่น การใช้ถ้อยคำและภาษาติดขัดกับ
ประชากร ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษาจริง คือ อาจารย์ผู้สอนทางด้านศิลปศึกษา
จำนวน 15 คน และนักศึกษาที่เรียนศิลปศึกษา จำนวน 15 คน

7.4 นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้ว มาหาความเที่ยง (Reliability) ของ
แบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้อง
ภายใน ครอนบาช (Cronbach) ซึ่งมีสูตรและผลขนาดสัมประสิทธิ์ ดังต่อไปนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

α	=	สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
n	=	จำนวนข้อ
S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_x^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

จากการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) จำนวน 30 ข้อ ได้ขนาดสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบสอบถามชุดนี้เท่ากับ 0.82 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง จำนวน 373 ข้อ ได้ขนาดสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบสอบถามชุดนี้เท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้เช่นกัน (ประคอง กรรณสูต, ม.ป.ป.)

8. การสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

โดยนำผลการทดลองใช้แบบสอบถาม และหาความเที่ยงแล้วมาสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรของการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1

- เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ

- ใช้แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ

(Questionnaire) โดยแบบสอบถามของอาจารย์ มีจำนวน 9 ข้อ และแบบสอบถามของนักศึกษา มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2

- เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชา

ทัศนศิลป์ ในด้าน

1. ความรู้ความเข้าใจ
2. กระบวนการปฏิบัติงาน
3. ลักษณะนิสัยในการทำงาน
4. ผลงาน

- ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ข้อคำถาม จำนวน 26 ข้อ และรายการย่อย จำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 3

- เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน
แขนงวิชาทัศนศิลป์

- ใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) จำนวน 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอหนังสือรับรองขอความร่วมมือไปยังอธิการวิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร เนื่องจากประชากรในการเก็บรวบรวมครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์และนักศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะทุกคน ในวิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะทุกคน และรับแบบสอบถามคืนโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ ส่วนวิทยาลัยครูที่อยู่ในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การส่งแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ทั้งสิ้น 150 ฉบับ ได้รับคืน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.33 จากจำนวนประชากรทั้งหมด

2.2 นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู จำนวน 11 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและวิทยาลัยครูสวนศลิศ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 245 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนประชากรทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาค่าสถิติจากข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด เพื่อนำไปใช้ในการสรุปผล โดยกำหนด การหาค่าสถิติ การใช้เครื่องมือในการคำนวณและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำมาแจกแจงความถี่ของ คำตอบและวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากร}} \times 100$$

(ประกอบ กรรณสูต, ม.ป.ป.)

2. วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชา ทศนศิลป์ นำมาตรวจให้คะแนนความคิดเห็นแต่ละรายการ โดยให้คำตอบอัตราการประมาณค่าซึ่งมี สเกล 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อให้ความหมายค่าตัวเลขดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

นำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

สูตรค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) $\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$

$$\begin{aligned}\bar{X} &= \text{ค่าเฉลี่ยคะแนน} \\ \Sigma fX &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้ง } N \text{ จำนวน} \\ N &= \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด}\end{aligned}$$

(ประกอบ กรรณสูตร, ม.ป.ป.)

การแปลความของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้คือเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	หมายความว่า	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สูตร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma fX^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fX}{N}\right)^2}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣfX = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

ΣfX^2 = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
ทั้ง N จำนวน

N = จำนวนประชากร

(ประกอบ กรรณสูตร, ม.ป.ป.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) นำมาสรุป โดยการเรียงลำดับความถี่ของความคิดเห็น

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวม โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช เอ็กซ์ (SPSSX-Statistical Package for the Social Science x) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปและนำเสนอดังต่อไปนี้

5.1 เสนอข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปตารางประกอบความ เรือง

5.2 เสนอข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ที่เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรูปตารางประกอบความ เรือง

5.3 เสนอข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ในรูปความ เรืองตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย